

Kestävän kehityksen periaatteiden mukaiset tuotemerkit, sertifikaatit ja ympäristömerkit

– Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunnan ympäristöohjelmaan liitettäväksi

1. Viralliset ympäristömerkit

Pohjoismainen ympäristömerkki (Joutsenmerkki) ja Euroopan ympäristömerkki (EU-kukka) ovat virallisia,

viranomaisten valvomia ympäristömerkkejä, joiden käytöstä peritään maksu. Niiden tarkoituksena on lisätä objektiivista tietoa tuotteen ympäristövaikutuksista.

Näiden merkkien myöntämisperusteet on vahvistettu tuoteryhmittäin, mm. tekstiilit, kertakäyttöparistot ja käsiastianpesuaineet. Perusteiden valinnassa on otettu huomioon lähinnä tuotteen elinkaaren ympäristövaikutukset. Kriteerit on valittu niin, että tuoteryhmästä 5-40 % täyttää ne. Myöntämisperusteita tarkastetaan määräajoin, ja niinpä merkin käyttöoikeudenkin voi saada vain määräajaksi. Suomessa merkit myöntää Standardisoimisliiton SFS Ympäristömerkintä Oy.

1.1 Pohjoismainen ympäristömerkki

Eri tuoteryhmille on laadittu kriteerejä, joissa otetaan huomioon luonnonvarojen ja energian kulutus, haitalliset päästöt, melu, haju, jätteet ja mahdollisuus hyötykäyttöön.

Kriteerit laaditaan asiantuntijaryhmissä, jotka arvioivat tuotteen olennaisia ympäristövaikutuksia tuotteen elinkaaren eri vaiheissa valmistuksessa, jakelussa, käytössä ja poistossa. Merkin myöntämiskriteerit uusitaan noin kolmen vuoden välein, eli tuotteiden on kehitettävä vastaamaan uusia kriteereitä. Merkkiä myönnettäessä otetaan huomioon myös tuotteen laatu: merkintä ei saa aiheuttaa laatu- tai toimivuustason heikkenemistä.

1.2 Euroopan ympäristömerkki

Euroopan ympäristömerkki perustuu ympäristövaikutuksiin, joita tuotteesta aiheutuu sen koko elinkaaren aikana. Ympäristömerkki myönnetään vain tuotteille, jotka täyttävät ennalta laaditut ympäristön kuormitusta koskevat vaatimukset.

2. Luomumerkit

Luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita markkinoidaan usealla merkillä.

Tunnetuimpia ja käytetyimpiä Suomessa ovat Luomu-valvottua tuotantoa -merkki eli ns. aurinko-merkki ja EU:n luomumerkki eli tähkämerkki. Sekä Luomuliiton myöntämä Leppäkerttu-merkki ja Demeter-merkki.

2.1 Luomu-valvottua tuotantoa -merkki

Aurinko-merkki noudattaa EU:n asetuksen luomuehtoja ja osoittaa että tuote on suomalaisen viranomaisen valvonnassa. Tuote on valmistettu, pakattu tai etiketöity Suomessa. Merkin myöntää Elintarviketurvallisuusvirasto.

2.2 EU:n luomumerkki eli tähkämerkki

EU:n luomumerkki eli tähkämerkki on tarkoitettu koko EU:n alueelle. Tuotteen ainesten, jalostuksen ja pakkauksen pitää läpäistä jonkin EU:n maan luomuvalvonta. Suomessa merkin valvonnasta vastaavat TE-keskukset ja Elintarviketurvallisuusvirasto sekä muissa Euroopan maissa vastaavat laitokset. Valvonnan perustana ovat EU:n asetukset luomutuotteiden tuotannosta. Merkki edellyttää, että 95 prosenttia maatalousperäisistä raaka-aineista tulee olla EU:n alueella tuotettu.

2.3 Leppäkerttu merkki

Leppäkerttu merkin myöntää Suomen Luomuliitto. Tuotteiden tulee täyttää viralliset luomutuotannon ehdot sekä Luomuliiton omat tuotantoehdot. Merkin saavat tuotteet, joiden ainesosista 95 % on jalostettu luonnonmukaisesti. Leppäkerttumerkki voidaan myöntää vain kotimaiselle luomutuotteelle.

2.4 Demeter-merkki

Demeter-merkki on Biodynaamisen yhdistyksen valvoma luomu-merkki. Demeter osoittaa tuotteen täyttävän biodynaamisen viljelyn kansainväliset kriteerit. Demeter-merkkiä saa käyttää tuotteissa, jonka ainesosista 90% on Biodynaamisen yhdistyksen tuotantoehtojen mukaisesti tuotettuja. Tuotteiden tulee lisäksi täyttää EU:n luomusäätöjen ehdot.

3. Energiamerkit

Energiamerkeillä on ollut selvä vaikutus energiatehokkaampien kotitalouslaitteiden kehittämiseen ja suurin osa markkinoilla olevista laitteista täyttää A-luokan vaatimukset.

3.1 Energiamerkki

Energiamerkki kertoo laitteen energiankulutuksen ja suorituskyvyn. Se on nykyään pakollinen kylmälaitteissa, pyykinpesukoneissa, kuivausrummuissa, kuivaavissa pesukoneissa sekä astianpesukoneissa. Merkinnän tavoitteena on ohjata kulutusta vähemmän energiaa kuluttaviin laitteisiin. Energiamerkki otettiin käyttöön vuonna 1995. Laitteen energiatehokkuusluokka ilmoitetaan aakkosin A:sta G:hen. Luokkien A-C laitteet kuluttavat sähköä keskitasoa vähemmän. Merkissä on myös laitteen sähkön kulutus kilowatteina, ja mahdollisesti muita laitekohtaisia tietoja (esim. melutaso, pesutulos ja linkousluokka). Energiamerkki on vaikuttanut energiatehokkaampien kotitalouslaitteiden kehittämiseen. Vuoden 2001 alusta lähtien myös uusissa autoissa on ollut pakollinen energiamerkintä.

4. Puutuotteiden merkit

Puutuotteiden merkit kertovat kestävästä metsänhoidosta. Puutuotteille on olemassa FSC- ja PEFC -sertifikaatit.

4.1 FSC -sertifikaatti

Merkkiä ylläpitää Forest Stewardship Council -järjestö, joka sertifioi ekologisesti kestävästi hoidettuja metsiä ja niissä kasvaneesta puusta tehtyjä tuotteita. FSC-sertifikaatti on perustettu vuonna 1993 ja se on levinnyt trooppisten metsien maista Pohjois-Amerikkaan, Keski-Eurooppaan ja Pohjoismaihin. Suomeen tuodaan mm. FSC -merkittyjä puutarhakalusteita. Myös monilla suomalaisilla metsäteollisuusyrityksillä on käytössä FSC -merkki.

5. Eettiset merkit

Eettiset merkit edistävät kestävästä kehitystä. Kuluttajat ovat entistä kiinnostuneempia ympäristöstä, työolosuhteista ja yritysten ympäristövastuusta. Eettisten sertifikaattien merkkejä on useita erilaisia. Merkkien kriteerit kuin niiden myöntäjätahotkin vaihtelevat yksittäisistä yrityksistä ympäristöjärjestöihin. Oma erityisryhmänsä ympäristö- ja eettisten väittämien joukossa ovat erilaiset merkit ja symbolit, joita käytetään kuvaamaan tuotteen tai palvelun ympäristö- tai eettisiä ominaisuuksia. Eettisiä merkkejä ovat Reilun kaupan-sertifikaatti ja kahville myönnettävä UTZ-sertifikaatti.

5.1 Reilun kaupan -sertifikaatti

Reilun kaupan merkin käyttöoikeuden myöntää Suomessa Reilun kaupan edistämisyhdistys. Merkin kriteerit ja tuottajille maksettavat takuuhinnat asettaa Fairtrade Labelling Organizations International (FLO). Merkki on ollut käytössä ja Reilun kaupan tuotteet myynnissä Suomessa vuodesta 1999 alkaen.

Reilun kaupan merkkiin liittyy tuottajalle maksettava takuuhinta ja sosiaalisiin sekä tuotantoa kehittäviin hankkeisiin tarkoitettu erillinen Reilun kaupan lisä. Takuuhinta on hinta, jonka ostaja maksaa viljelijälle vähintään. Jos tuotteen maailmanmarkkinahinta on takuuhintaa korkeampi, seurataan tätä korkeampaa hintaa. Reilun kaupan kriteerien valvonnasta vastaa FLO-CERT-yhtiö, jolla on tarkastustehtävissä eri puolilla maailmaa yli 100 henkeä. Kaikki tuottajat tarkastetaan säännöllisesti. Reilun kaupan kriteereihin kuuluu myös kattavat ympäristökriteerit. Reilun kaupan tuotteita on mm. hedelmissä, kahveissa, teissä, suklaassa ja mehuissa.

5.2 UTZ-sertifikaatti

Utz (entinen Utz Kapeh) merkintä on kahviin keskittynyt sertifiointimerkki, jonka myöntää hollantilainen Utz-säätiö. Suomessa Utz-merkintä on muutamassa Suomessa myynnissä olevassa kahvissa.

Utz-sertifikaatti edistää kahvinviljelijöiden mahdollisuuksia kehittää hyviä maanviljelykäytäntöjä ja päästä maailmanlaajuisille kahvimarkkinoille. Merkki takaa aukottoman jäljitettävyyden viljelijältä paahtimoon. Utz -sertifioitua kahvia ostaessaan paahtimot saavat tarkat tiedot kahvin alkuperästä. Merkkiin ei liity takuuhintaa tuottajalle, vaan tuottaja ja ostaja neuvottelevat hinnat keskenään. Tuottajat saavat ns. Utz-lisää.

Hyväksytty edustajiston kokouksessa 24.4.2010.

Hallitus jatkossa päivittää liitettä hallituksen kirjaamien periaatteiden mukaisesti.